

Brussel, 19.12.2016
COM(2016) 795 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

Tussentijds verslag

**over de deelneming van de Europese Unie in de kapitaalverhoging bij het Europees
Investeringsfonds en de relevante verhoging van de steun van het Europees
Investeringsfonds voor maatregelen ten behoeve van ondernemingen, in het bijzonder
het midden- en kleinbedrijf**

**overeenkomstig artikel 4 van Besluit nr. 562/2014/EU van het Europees Parlement en de
Raad van 15 mei 2014 inzake de deelneming van de Europese Unie in de
kapitaalverhoging bij het Europees Investeringsfonds**

1. INLEIDING

Zoals vereist door artikel 4 van Besluit nr. 562/2014¹ wordt in dit tussentijds verslag beoordeeld hoe de doelstelling van het verhogen van de steun van het Europees Investeringsfonds (EIF) aan maatregelen die een aanvulling vormen op de maatregelen van de lidstaten ten behoeve van ondernemingen, in het bijzonder het midden- en kleinbedrijf, verwezenlijkt is tussen 2014 en het derde kwartaal van 2016.

1.1 Het EIF

a) Kapitaalstructuur

Het EIF werd in 1994 opgericht² door de Europese Investeringsbank (EIB), de Europese Gemeenschap, thans de Europese Unie (EU), vertegenwoordigd door de Commissie, en verschillende publieke en particuliere financiële instellingen, met een toegestaan kapitaal van 2 miljard ECU (later in EUR omgezet tegen een koers van 1 op 1) verdeeld in 2 000 aandelen. Op de aandelen in het geplaatste aanvangskapitaal moest 20 % worden gestort. De Commissie tekende in op 600 aandelen, met een nominale waarde van 600 miljoen ECU, waarvan 120 miljoen ECU werd gestort.

Bij de eerste kapitaalverhoging, die in 2007 plaatsvond, werd het toegestane kapitaal van het EIF op 3 miljard EUR gebracht (door de uitgifte van 1 000 nieuwe aandelen). De Commissie tekende in op 300 extra aandelen tegen een prijs die jaarlijks werd vastgesteld aan de hand van een formule die tussen de aandeelhouders van het EIF werd overeengekomen. De dividenden die in de periode 2007-2010 voor de participatie in het EIF werden ontvangen, dekten een deel van de kosten van intekening, terwijl het resterende deel door de begroting werd gedekt. Daardoor kon de EU haar participatie van 30 % handhaven.

In 2014 werd bij een tweede kapitaalverhoging het kapitaal van het EIF op 4,5 miljard EUR gebracht door de uitgifte van 1 500 nieuwe aandelen. De Commissie heeft het recht om tussen 2014 en 2017 in te tekenen op maximaal 450 extra aandelen. In de algemene begroting van de EU werd een totaal bedrag van ten hoogste 178 miljoen EUR beschikbaar gesteld. Het besluit over de behandeling van de dividenden voor de participatie in het EIF werd opgeschort tot de volgende herziening van de financiële regels die van toepassing zijn op de algemene begroting van de Unie of, ten laatste, in het kader van dit tussentijdse verslag³.

Bij het opstellen van dit verslag bestaat het toegestane kapitaal van het EIF uit 4 500 aandelen, waarvan 4 382 aandelen zijn uitgegeven. De EIB bezit 2 624 van de uitgegeven aandelen (59,9 %), de Commissie (namens de EU) bezit er 1 232 (28,1 %) en 30 financiële instellingen bezitten er samen 526 (12,0 %).

b) Bestuur

¹ Besluit nr. 562/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 inzake de deelneming van de Europese Unie in de kapitaalverhoging bij het Europees Investeringsfonds, PB L 156 van 24.5.2014, blz. 1.

² Besluit 94/375/EG van de Raad van 6 juni 1994 betreffende het lidmaatschap van de Gemeenschap van het Europees Investeringsfonds, PB L 173 van 7.7.1994, blz. 12.

³ Verklaring van het Europees Parlement en de Raad over Besluit nr. 562/2014. De Commissie had voorgesteld dat de dividenden die in de periode 2014-2017 door het EIF worden uitgekeerd, zouden worden gebruikt om een deel van de kosten van de nieuwe aandelen te dekken, COM(2014) 066 final.

De statuten en het reglement van orde van het EIF stellen het kader vast voor de samenstelling, de rol en de procedures van zijn besluitvormingsorganen⁴: de algemene vergadering, de raad van bestuur (raad) en de algemeen directeur, onder toezicht van de auditcommissie.

c) Operationele activiteiten

Het EIF heeft als taak de kmo's van Europa te ondersteunen door hen te helpen toegang te krijgen tot financiering. Het EIF ontwerpt, ontwikkelt en gebruikt durf- en groeikapitaal, garanties en microfinancieringsinstrumenten die specifiek gericht zijn op de marktsegmenten kmo's en midcap-ondernemingen, en tracht in samenwerking met de bevoegde diensten van de Commissie een katalysator te zijn voor verdere investeringen in de EU en de hefboomwerking van de begrotingsmiddelen van de EU en de bijdragen van de lidstaten te vergroten. Het EIF werkt mee aan de verwezenlijking van EU-doelstellingen als ondersteuning van innovatie, onderzoek en ontwikkeling, ondernemerschap en groei en werkgelegenheid, door financiële producten aan te bieden aan financiële intermediairs zoals banken, garantie-, lease- en microfinancieringsinstellingen, private-equityfondsen en durfkapitaalfondsen.

Het EIF is hoofdzakelijk actief in de lidstaten, kandidaat-landen en mogelijke kandidaat-landen, en in de landen van de Europese Vrijhandelsassociatie.

Het EIF voert momenteel meer dan 80 mandaten uit namens haar lastgevers, met name de EIB en de Commissie, namens wie (en voor wiens risico) het EIF participaties neemt en garanties verstrekt. Het EIB-mandaat inzake risicokapitaalmiddelen en het risicoverbeteringsmandaat van de EIB-groep zijn de grootste eigenvermogens- respectievelijk schuldfaciliteit. Met begrotingsmiddelen van de EU gebruikt het EIF eigenvermogens- en schuldinstrumenten in het kader van de faciliteiten COSME⁵, InnovFin⁶, Erasmus+⁷ en EaSI⁸. In het kader van de gezamenlijke Europese inspanningen om de geblokkeerde kredietstroom naar de kmo's weer vlot te krijgen, en complementair aan en in synergie met andere financieringsinstrumenten die op pan-Europees niveau voor kmo's beschikbaar zijn, voert het EIF ook aanzienlijke mandaten uit van lidstaten en autoriteiten die in het kader van de Europese structuur- en investeringsfondsen middelen beheren, paraplufondsen, ondernemingen en particuliere en publieke instellingen. Daarnaast mede-investeert het EIF zijn eigen middelen in eigenvermogens- en schuldactiviteiten.

d) Kapitaalvereisten en verwacht niveau van kredietwaardigheid

De activiteiten van het EIF brengen verschillende risico's met zich mee, wat tot uiting komt in de hoogte van de allocatie van economisch kapitaal.

⁴ http://www.eif.org/who_we_are/governance/index.htm

⁵ Verordening (EU) nr. 1287/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van een programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en kleine en middelgrote ondernemingen (COSME) (2014-2020), PB L 347 van 20.12.2013, blz. 3.

⁶ InnovFin - EU-financiering voor innovatoren - is een gezamenlijk initiatief van de EIB en de EU op grond van Verordening (EU) nr. 1291/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van Horizon 2020 - het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie (2014 -2020), PB L 347 van 20.12.2013, blz. 104.

⁷ Verordening (EU) nr. 1288/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van "Erasmus+": het programma van de Unie voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport, PB L 347 van 20.12.2013, blz. 50.

⁸ Verordening (EU) nr. 1296/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 betreffende een programma van de Europese Unie voor werkgelegenheid en sociale innovatie ("EaSI"), PB L 347 van 20.12.2013, blz. 238.

De verbintenissen van het EIF uit zijn eigen middelen op het gebied van participaties worden momenteel door de statuten van het EIF begrensd op 50 % van de eigen middelen van het EIF (zonder de reëlewaarderreserve). Het plafond voor verbintenissen uit eigen middelen in het kader van garantieverrichtingen is driemaal het bedrag van het geplaatste kapitaal.

Dankzij zijn risico- en kapitaalbeheer heeft het EIF zijn kredietbeoordeling op AAA-stabiel kunnen houden, wat onlangs is herbevestigd door de grotere ratingbureaus. De breedte van de producten van het EIF en hun geografische en sectorale bereik zorgen voor een gematigde en houdbare blootstelling aan risico.

1.2 Overzicht van de kapitaalverhoging

a) Voornaamste doelstellingen

De voornaamste doelstellingen van de kapitaalverhoging waren de volgende:

- De kapitaalmarkten voor leningen aan kmo's ontwikkelen teneinde de liquiditeitsbronnen voor banken en leasemaatschappijen voor kmo's te diversifiëren;
- Kmo's betere toegang tot financiering bieden door gevolg te geven aan het verzoek van de Europese Raad om de unieke kredietverbeteringscapaciteit van het EIF te verruimen;
- De groei van het EIF als hefboominvesteerder in de durf- en groeikapitaalmarkt ondersteunen;
- De rol van het EIF in microfinanciering en maatschappelijk verantwoorde investeringen versterken, zodat het een doorbraak kan bewerkstelligen in participaties in nieuwe sociale ondernemingen en financiële instellingen;
- Risicodeling in de EIF-mandaten mogelijk maken door middel van mede-investering;
- De AAA-rating van het EIF ondersteunen door nieuw kapitaal te injecteren en door zijn toegenomen belang voor het beleid duidelijk te maken.

b) Goedkeuringsprocedures

Nadat de raad van bestuur de kapitaalverhoging en de bijgaande modaliteiten op 14 april 2014 had goedgekeurd, verleende de algemene vergadering haar goedkeuring op 27 mei 2014. De algemene vergadering keurde op dezelfde datum ook de regelingen goed voor de uitgifte van en de intekening op de nieuwe aandelen, waaronder die voor de betaling van de prijs van de aandelen.

c) Intekeningen van de aandeelhouders

Volgens Besluit nr. 562/2014 kan de EU intekenen op maximaal 450 nieuwe aandelen over de periode 2014-2017 en is daarvoor in totaal maximaal 178 miljoen EUR aan begrotingskredieten beschikbaar. De Commissie heeft ingetekend op in totaal 332 aandelen tegen in totaal 133 479 829,08 EUR (gemiddelde prijs per aandeel 402 047,68 EUR).

De EIB tekende volledig in op haar recht van 923 aandelen. 15 financiële instellingen tekenden volledig in op hun respectieve rechten bij kapitaalverhoging en nog vier andere tekenden in op meer dan 50 % van hun recht, voor in totaal 193 nieuwe aandelen.

d) Stappen voor de voltooiing van de kapitaalverhoging tot 2017

118 nieuwe aandelen blijven toegestaan maar onuitgegeven en zijn allemaal door de Commissie gereserveerd. Van het initiële totaal van maximaal 178 miljoen EUR dat voor EU-aandelen beschikbaar is gesteld, blijft 44,5 miljoen EUR aan begrotingsmiddelen over. Het EIF heeft een voorlopige berekening gemaakt van de koop- en verkoopprijs per aandeel in 2017 en is uitgekomen op ongeveer 436 000 EUR⁹.

Tegen die prijs per aandeel kan de EU met de overblijvende begrotingsmiddelen dus intekenen op nog eens 102 aandelen. De EU zal dan hebben ingetekend op 434 nieuwe aandelen, in plaats van op 450, omdat de prijs per aandeel over de periode meer is gestegen dan verwacht. Aan het einde van de kapitaalverhogingsexercitie zou zij dus 1 334 aandelen in handen hebben (29,6 % van het toegestane kapitaal). De participatie van de EU zal dus minder groot zijn dan haar vorige participatie van 30 %.

2. RESULTATEN VAN HET EIF IN DE PERIODE 2014-2016 DANKZIJ DE KAPITAALVERHOOGING

2.1 Overzicht (stand van zaken aan het einde van het derde kwartaal van 2016)

Op 30 september 2016 had het EIF het volume van zijn activiteiten verhoogd met gemiddeld 40 % per jaar¹⁰ in vergelijking met 2013. Het EIF sloot 607 verrichtingen voor een investeringsvolume van 16,9 miljard EUR. 370 verrichtingen daarvan berustten op de kapitaalbasis van het EIF. Voor die verrichtingen werd 5,8 miljard EUR van de eigen middelen van het EIF gemobiliseerd, waarvan meer dan 4 miljard EUR werd geïnvesteerd in combinatie met middelen die door het EIF in het kader van mandaten worden beheerd.

De sterke kapitalisatie was een doorslaggevende factor waardoor het EIF het Europees Fonds voor strategische investeringen (EFSI) met succes kon invoeren¹¹. Het EIF kon de eerste verrichtingen voorfinancieren en sneller investeringen doen in het kader van InnovFin (waarbij het EIF de niet-achtergestelde tranche neemt) en sneller participaties nemen met zijn specifieke EFSI-middelen in het kader van het EIB-mandaat inzake risicokapitaalmiddelen (waarbij het EIF systematisch 5 % mede-investeert).

Daarnaast heeft het EIF zijn banden met zijn bestaande aandeelhouders verder versterkt doordat die hun participaties verhoogden en er belangrijke spelers in de Europese kmo-financiering als nieuwe aandeelhouders bijkwamen.

2.2 Participaties (durf- en groeikapitaal)

⁹ Op basis van de niet-gecontroleerde rekeningen van het derde kwartaal.

¹⁰ Samengevoegd jaarlijks groeipercantage op basis van het verwachte volume aan het einde van 2016.

¹¹ Verordening (EU) 2015/1017 van het Europees Parlement en de Raad van 25 juni 2015 betreffende het Europees Fonds voor strategische investeringen, de Europese investeringsadvieshub en het Europese investeringsprojectenportaal, PB L 169 van 1.7.2015, blz. 1.

Omdat het EIF dankzij de kapitaalverhoging meer risicodragende capaciteit heeft, kon het met name zijn participaties aanzienlijk uitbreiden, zowel qua geïnvesteerde volumes als qua snelheid van uitvoering.

a) Nieuwe EFSI-verrichtingen/verrichtingen in het kader van het mandaat inzake risicokapitaalmiddelen dankzij het verhoogde kapitaal

Dankzij de risicokapitaalmiddelen kon het EIF zijn participatiestrategie in de segmenten durfkapitaal en groei, die het al meer dan 15 jaar volgt, voortzetten en kon het meer investeringen doen door middel van hybride schuld/eigenvermogensfinanciering. Het EIF mede-investeert zijn eigen middelen in combinatie met mandaatmiddelen.

In juli 2015 verhoogde de EIB de kapitaalmiddelen in het kader van het mandaat inzake risicokapitaalmiddelen met 2,5 miljard EUR (waardoor die op 9,5 miljard EUR uitkwamen) in het kader van het kmo-venster van het EFSI voor particulier eigen vermogen en investeringen in technologie-overdracht in kmo's en midcap-ondernemingen. Eind 2015 beliepen de EFSI-specifieke vastleggingen 1,4 miljard EUR in 45 fondsen. Daarmee kon financiering ten belope van 14,6 miljard EUR worden gerealiseerd (een hefboomratio van bijna 1:11).

2015 was het eerste volledige operationele jaar van de mezzanine mede-investeringsfaciliteit binnen het mandaat inzake risicokapitaalmiddelen. Het EIF kon dankzij die hybride schuld/eigenvermogensfaciliteit van 100 miljoen EUR mede-investeren in doelondernemingen, in combinatie met mezzaninefondsen. Tegen september 2016 beliepen de vastleggingen in het kader van de mezzanine mede-investeringsfaciliteit 72 miljoen EUR (waarvan 4 miljoen EUR eigen middelen van het EIF), waardoor een ruimer gebruik van mede-investeringsoplossingen wordt aangemoedigd en duidelijk vastgestelde tekortkomingen op het gebied van fondsenwerving worden aangepakt.

In de periode januari 2014-september 2016 legde het EIF 5,0 miljard EUR vast in het kader van het mandaat inzake risicokapitaalmiddelen, daaronder begrepen 250 miljoen EUR van zijn eigen middelen.

b) Risicodeling van het EIF in het kader van de EU-mandaten - het enkele eigenvermogensinstrument van de EU

Het enkele eigenvermogensinstrument van de EU omvat de eigenvermogensfaciliteit voor groei van COSME en het durfkapitaalinstrument voor kmo's InnovFin van Horizon 2020 (InnovFin Equity), dat ook een proefinitiatief voor business angels omvat. In beide gevallen worden begrotingsmiddelen van de EU ingezet in combinatie met eigen middelen van het EIF.

Met de eigenvermogensfaciliteit voor groei van COSME kan het EIF investeren in fondsen die eigenvermogens- en mezzaninefinanciering verstrekken voor kmo's met hoog groeipotentieel in de uitbreidings- en groeifase, vooral voor kmo's die over de grenzen heen actief zijn. Eind september 2016 waren in het kader van de eigenvermogensfaciliteit voor groei negen investeringen gedaan, voor in totaal 107 miljoen EUR aan vastleggingen, waarvan 5 miljoen EUR uit de eigen middelen van het EIF.

Via InnovFin Equity richt het EIF zich op investeringen in technologie-overdracht, business angels, durfkapitaalfondsen en paraplufondsen die eigen vermogen bieden voor beginnende

ondernemingen in de preconceptuele fase, de conceptfase en de startfase waarvan de productverkoop soms nog geen inkomsten heeft gegenereerd. Het mobiliseert meer dan 1,7 miljard EUR voor ondernemingen in lidstaten en landen die geassocieerd zijn met het Horizon 2020-programma. Het EIF legde een totaal bedrag van 130 miljoen EUR vast voor zeven eigenvermogensfondsen, waaronder 26,5 miljoen EUR aan eigen middelen.

Na de oprichting van een nieuw eigenvermogensproduct in het kader van het EFSI werd in dat kader een gestructureerd financieel product gecreëerd, waarin InnovFin Equity van de EU met een vastlegging van 270 miljoen EUR die de EU-garantie van het EFSI geniet, wordt gecombineerd met een vastlegging van 290 miljoen EUR uit de eigen middelen van het EIF.

c) Ontwikkeling van maatschappelijk verantwoordelijke investeringen: de versneller van sociale effecten

De versneller van sociale effecten is een initiatief waarmee het EIF in 2013 van start is gegaan in het kader van de impactinvesteringsstrategie van de EIB-groep, gelet op de ruimere beleidsdoelstelling van de EU om in Europa een duurzame financieringsmarkt voor sociale ondernemerschap tot stand te brengen. De versneller van sociale effecten is een paraplufonds waarmee wordt getracht om een portefeuille van kapitaalinvesteringen in maatschappelijk verantwoorde fondsen te creëren. Hierdoor wordt sociale inclusie bevorderd, worden alternatieve bronnen van werkgelegenheid voor gemarginaliseerde sociale groepen geboden en wordt bijgedragen aan groei.

In 2014 en 2015 is het EIF blijven bouwen aan een sterke en goed gediversifieerde pijplijn voor de versneller van sociale effecten in Europa, zodat er een breed scala van financieringsopties beschikbaar is, met inbegrip van schuldinstrumenten of hybride schuld/eigenvermogensinstrumenten.

De versneller van sociale effecten geniet financiering in het kader van het financieringsinstrument voor sociale effecten van het risicoverbeteringsmandaat van de EIB (189 miljoen EUR). De vastleggingen voor de versneller van sociale effecten beliepen in totaal 243 miljoen EUR op de sluitingsdatum in juli 2015, door extra investeringen van de Bulgaarse ontwikkelingsbank, het Finse innovatiefonds Sitra en 11,5 miljoen EUR van de eigen middelen van het EIF.

d) Regionaal bereik

Het EIF is in 2006 van start gegaan met de uitbreiding van zijn regionaal bereik op het gebied van eigen vermogen en beheert momenteel 12 regionale paraplufondsen. De vastleggingen op het niveau van de paraplufondsen bedragen in totaal 3,7 miljard EUR. In 2016 richtten het EIF en zijn regionale partners drie paraplufondsen op, die zich vooral richten op Estland (60 miljoen EUR), Zweden (582 miljoen SEK, ongeveer 60,5 miljoen EUR) en Nederland (200 miljoen EUR), en ook middelen van de Europese structuur- en investeringsfondsen en/of EFSI-middelen omvatten. Het EIF investeert in het kader van andere regionale paraplufondsen ook zijn eigen middelen in combinatie met de middelen van zijn lastgevers, omdat het op grond van het mandaat inzake risicokapitaalmiddelen, waarmee deze initiatieven gedeeltelijk worden gefinancierd, gehouden is tot mede-investering.

Het EIF breidde ook zijn activiteiten in het kader van het initiatief voor het European Angels Fund (EAF) uit. In het kader van het EAF verstrekt het EIF eigen vermogen aan business

angels en andere niet-institutionele beleggers, waardoor zij meer kunnen investeren via mede-investering in innovatieve ondernemingen in de conceptfase, de vroege fase of de groeifase. Het EAF bestrijkt nu Oostenrijk, Duitsland, Ierland, Nederland, Spanje en Denemarken, wat een aanzienlijke uitbreiding is sinds de oprichting in 2012. Eind september 2016 had het EAF-initiatief een volume van 265 miljoen EUR, waarvan ten minste 8 miljoen EUR uit de eigen middelen van het EIF moet worden vastgelegd.

2.3. Schuld (garanties, securitisatie en microfinanciering)

Naast de nieuwe mandaten die in 2014-2016 zijn uitgevoerd en die uitsluitend op de mobilisatie van middelen van de lastgevers berusten, werd van start gegaan met een groot aantal op schuld gerichte mandaten met mede-investering en/of risicodeling van het EIF. Daarnaast heeft het EIF zijn activiteit voor eigen risico in kredietverbeteringsverrichtingen opgedreven.

a) Risicoverbeteringsmandaat van de EIB

Het risicoverbeteringsmandaat van de EIB werd in maart 2014 ondertekend tussen de EIB en het EIF om de verzwakte financiering van Europese ondernemingen te ondersteunen door middel van extra garanties, schuld- en eigenvermogensinstrumenten. Hiervoor is in totaal 6 miljard EUR uitgetrokken, waarvan 4 miljard EUR van de EIB komt en maximaal 2 miljard EUR van het EIF.

De producten/vensters van het risicoverbeteringsmandaat van de EIB versterken bestaande activiteiten of ondersteunen alternatieve financieringsinstrumenten waarmee op concrete nieuwe behoeften op de markt kan worden ingespeeld:

- **kredietverbetering van securitisaties op onderpand van activa** ondersteunt met maximaal 1,95 miljard EUR een verhoogde capaciteit in mezzaninetranche van securitisaties op onderpand van activa, waardoor bij de initiators middelen vrijkomen om te lenen aan kmo's en kleine midcap-ondernemingen;
- **coöperatieve banken en kleinere instellingen** is een initiatief om de reeks van intermediairs van de EIB-groep uit te breiden, met name met kleine coöperatieve banken en andere kleinere instellingen die zich vooral richten op kleinere kmo's en starters. In ruil wordt van initiators verwacht dat zij de vrijgekomen middelen gebruiken om meer te lenen aan kmo's;
- **leningfondsen** – een nieuw segment dat het EIF aanspreekt om de beschikbaarheid van leningen voor kmo's en kleine midcap-ondernemingen te verbreden buiten de traditionele bankkanalen. De sterke pijplijn leidde tot een verhoging van de beschikbare middelen tot 725 miljoen EUR in januari 2016.
- **kmo-initiatief**

Op grond van het risicoverbeteringsmandaat van de EIB-groep moet het EIF in combinatie met de financiering die door de EIB beschikbaar wordt gesteld, met zijn eigen middelen participeren. Tot dusver is 333 miljoen EUR aan eigen middelen van het EIF gemobiliseerd in 42 verrichtingen, voor een totaal investeringsvolume van 1,2 miljard EUR.

b) Kapitaalbijdragen van het EIF aan begrotingsinstrumenten van de EU

i) InnovFin – Garantiefaciliteit voor kmo's

Sinds 2014 heeft het EIF financiële intermediairs onbeperkte garanties of tegengaranties verstrekt, waardoor zij onder gunstige voorwaarden schuldfinanciering kunnen verstrekken aan innovatieve kmo's en kleine midcap-ondernemingen in lidstaten en geassocieerde landen¹².

1,1 miljard EUR uit de EU-begroting en een EIF-blootstelling van maximaal 4,0 miljard EUR maken naar verwachting ongeveer 10 miljard EUR aan schuldfinanciering beschikbaar voor innovatieve ondernemingen en fungeren als katalysator voor ongeveer 14 miljard EUR aan investeringen. Het EIF sloot 88 garantieverrichtingen voor in totaal 3,8 miljard EUR, waarvan 68 verrichtingen door het EFSI werden ondersteund voor 3,0 miljard EUR in totaal.

Sinds januari 2015 is de garantiefaciliteit voor kmo's in een aanzienlijk hogere versnelling gekomen dankzij de steun die door het EFSI werd verleend.

ii) Europees Fonds voor strategische investeringen

Het EFSI werd gezamenlijk door de EIB-groep en de EU opgericht om de huidige investeringskloof in de EU te helpen dichten door particuliere financiering aan te trekken voor strategische investeringen. Het EFSI is gedekt door een garantie van 16 miljard EUR uit de EU-begroting en een allocatie van 5 miljard EUR van het eigen kapitaal van de EIB.

Het EIF implementeert het kmo-venster van het EFSI door 5,5 miljard EUR¹³ aan garanties en kapitaalinvesteringen te verstrekken. Tegen de zomer van 2018 zal naar verwachting een investeringsvolume in kmo's en midcap-ondernemingen van 82,5 miljard EUR geactiveerd zijn (hefboom van 15x). De huidige implementatie bevestigt die initiële raming en wijst er ook op dat de streefcijfers al veel vroeger zullen worden gehaald¹⁴.

Het EIF maakte nog voor de formele goedkeuring van de EFSI-wetgeving gebruik van zijn eigen middelen om vaart te zetten achter de invoering van de EFSI-producten: het mobiliseerde tot 500 miljoen EUR van zijn eigen middelen als voorfinanciering totdat de EFSI-structuur volledig operationeel werd.

c) Steun van het EIF voor het kmo-initiatief

Het kmo-initiatief van de Commissie en de EIB-groep stimuleert financiering voor kmo's door een gedeeltelijke risicodekking te verlenen voor kmo-leningportefeuilles van initiërende financiële instellingen. De Europese structuur- en investeringsfondsen verstrekken het grootste deel van de EU-middelen die een bijdrage uit instrumenten op EU-niveau omvatten (COSME en/of Horizon 2020), met medefinanciering van de EIB en de eigen middelen van het EIF.

¹² http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/3cpart/h2020-hi-list-ac_en.pdf

¹³ Na een verhoging van 500 miljoen EUR - die werd overgedragen van het venster infrastructuur en innovatie van het EFSI - waartoe het bestuur van het EFSI had besloten.

¹⁴ Op basis van de huidige verrichtingen is de raming van november 2016 dat meer dan 80 % van het streefcijfer van 82,5 miljard EUR zal worden gehaald.

Het EIF biedt geselecteerde financiële intermediairs een onbeperkt portefeuilgarantie-instrument of een securitisatie-instrument. Dankzij die verliesbescherming en mogelijke kapitaalbescherming kunnen financiële intermediairs kmo's leningen, leases en/of garanties verstrekken tegen gunstige voorwaarden.

De steun bestrijkt momenteel Spanje, Bulgarije, Finland, Malta, Italië en Roemenië en er zijn plannen voor uitbreiding naar andere lidstaten. Tot dusver is ongeveer 1 miljard EUR aan middelen van de Europese structuur- en investeringsfondsen aan het EIF toevertrouwd, in combinatie met een verwachte vastlegging van maximaal 1,8 miljard EUR van de EIB en 150 miljoen EUR uit de eigen middelen van het EIF.

d) Meer activiteiten op het gebied van kmo-securitisatie met eigen middelen van het EIF

Het EIF faciliteert securitisatieverrichtingen door middel van kredietverbetering en verstrekt zo garanties aan financiële instellingen, die daardoor hun financieringsbronnen gediversifieerd zien en door de overdracht van het kredietrisico tot economische en wettelijke kapitaalbescherming komen. Daardoor kunnen banken meer lenen aan kmo's.

Sinds 2014 hebben de inspanningen van het EIF om kmo-securitisatie van hoge kwaliteit nieuw leven te helpen inblazen, geleid tot 2,8 miljard EUR aan ondertekende garanties. De geografische dekking is aanzienlijk uitgebreid tot twaalf landen. Het geactiveerde volume van extra kmo-leningen die door de initiators worden verstrekt, zal volgens de ramingen 9,6 miljard EUR bereiken. In dezelfde periode hebben de activiteiten van het EIF op het gebied van kmo-securitisatie in totaal meer dan 2,2 miljard EUR aan eigen middelen van het EIF gemobiliseerd.

Met de kredietverbetering van securitisaties op onderpand van activa in het kader van het risicoverbeteringsmandaat van de EIB-groep heeft het EIF ook mezzaninetranche van op kmo's/kleine midcap-ondernemingen gebaseerde securitisatieverrichtingen ondersteund, met inbegrip van zowel synthetische als echte verkoopverrichtingen. Het EIF heeft ook 105 miljoen EUR van zijn eigen middelen gebruikt om meer niet-achtergestelde tranches te kopen in het kader van een nieuw product van directe investeringen in kmo-securitisaties op onderpand van effecten.

2.4 Aandeelhouders

Het EIF versterkte zijn publiek-particuliere aandeelhoudersstructuur door de deelname van de financiële instellingen in de kapitaalverhoging van 2014. Na zijn inspanningen om de aandeelhoudersbasis te verbreden traden nog eens zes financiële instellingen uit Spanje, Italië, Slovenië, Frankrijk en Turkije toe, zodat momenteel in totaal 30 financiële instellingen aandeelhouder zijn.

Bovendien keurde de algemene vergadering op 10 oktober 2016 de toelating van een nieuw lid goed, namelijk de Tsjechisch-Moravische garantie- en ontwikkelingsbank CMZR. Bij een mogelijke verdere verbreding van de aandeelhouderskring van financiële instellingen is het de bedoeling dat de geografische dekking wordt uitgebreid, en moeten de nieuwe aandeelhouders de ondersteuning van Europese kmo's als focus hebben.

De samenwerking met financiële instellingen werd door het EIF verder versterkt door de oprichting van de afdeling Corporate Relations in 2015.

2.5 Kredietwaardigheid

De grotere ratingbureaus hebben steeds de AAA-kredietrating van het EIF bevestigd en de sterke kapitalisatie van het EIF beklemtoond, met name door te wijzen op de kapitaalverhoging van 2014.

3. BELANGRIJKSTE ACTIVITEITEN VAN HET EIF IN DE TOEKOMST

3.1 Extra toekomstige activiteiten

Het EIF probeert voortdurend om vastgestelde marktlacunes in de financiering van Europese kmo's en midcap-ondernemingen te dichten, onder meer door de mandaatmiddelen, zoals de Europese structuur- en investeringsfondsen, te combineren met zijn eigen middelen.

a) Eigenvermogensproduct van het kmo-venster van het EFSI

In juli 2016 lanceerden het EIF, de EIB en de Commissie een product voor kapitaalinvesteringen in de EU, waarvan de totale investeringscapaciteit van 2 068 miljoen EUR gericht is op kapitaalinvesteringen die voor allerlei financieringsbehoeften en leveringsmodaliteiten kunnen dienen (mede-investeringen, technologie-overdracht, paraplufondsen, sociale effecten, enz.). Het eigenvermogensproduct van het kmo-venster heeft twee onderdelen en het EIF investeert tot maximaal 340 miljoen EUR van zijn eigen middelen in groei/uitbreiding (onderdeel 1) en investeringen in een vroege fase (onderdeel 2).

Via een samenwerkingsplatform kunnen nationale stimuleringsbanken en -instellingen het totale budget voor investeringen in het kader van het kmo-eigenvermogensproduct van het EFSI aanvullen op een 1:1-basis.

b) Extra schuldactiviteiten

i) Verdere steun van het EFSI voor de garantiefaciliteit voor kmo's InnovFin

In het kader van de garantiefaciliteit voor kmo's InnovFin wordt een nieuwe garantiefaciliteit voor mezzanine leningen ontworpen. De middelen van het EIF ten belope van maximaal 300 miljoen EUR zullen met het EFSI worden gecombineerd met het oog op de dekking van een totaal leningvolume van maximaal 2 miljard EUR over de periode 2017-2020.

ii) Gefinancierde instrumenten voor microfinanciering (EaSI)

Op grond van Verordening (EU) nr. 1296/2013 zijn de Commissie en de EIB-groep van plan om het garantiemandaat aan te vullen met een faciliteit die niet-achtergestelde en achtergestelde leningen aanbiedt voor instellingen voor microfinanciering en sociaal ondernemerschap, die op hun beurt financiering zullen verstrekken aan micro-ondernemingen en sociale ondernemingen. Om tot een verwacht totaal volume van 200 miljoen EUR te komen, moet het EIF middelen van de EIB en EaSI combineren met maximaal 28,5 miljoen EUR aan eigen middelen (onder meer uit het risicoverbeteringsmandaat van de EIB-groep).

iii) Extra activiteiten op het gebied van kmo-securitisatie

Na de succesvolle tests met directe investering door het EIF in kmo-gerichte securitisaties overweegt het EIF momenteel een grotere aanwezigheid in dat marktsegment met mogelijk 300 miljoen EUR van zijn eigen middelen over drie jaar.

c) Verhoging van het EFSI (EFSI 2.0)

In september 2016 stelde de Commissie een verhoging voor van de totale investeringscapaciteit van het EFSI¹⁵ (waarbij de totale geactiveerde investering moet stijgen van 315 miljard EUR tot 500 miljard EUR), samen met een verlenging van de investeringsperiode tot 2020. Daarnaast heeft de Commissie voorgesteld om de EFSI-garantie met 10 miljard EUR te verhogen tot een totaal van 26 miljard EUR. Op basis van de erg succesvolle start in de implementatie van het EFSI, vooral het kmo-venster dat door het EIF wordt geïmplementeerd, leidt het nieuwe voorstel tot een verhoging van het kmo-venster van 5 miljard EUR die via het EIF beschikbaar wordt gesteld voor investeringen in kmo's en midcap-ondernemingen. Hierdoor zullen tussen 2018 en 2020 aanzienlijk meer eigen middelen van het EIF worden gemobiliseerd in combinatie met het EFSI.

3.2 Effect op het kapitaalverbruik van het EIF

a) Kapitaalverbruik

i) Participaties

De vastleggingen van eigen middelen van het EIF op het gebied van participaties zijn begrensd op het in punt 1.1.d) vermelde plafond. Dit komt eind september 2016 neer op een bedrag van 891 miljoen EUR dat beschikbaar is voor participaties. De totale nettovastleggingen voor particuliere participaties belopen 659 miljoen EUR en verbruiken dus 74 % van het plafond.

ii) Garanties

Eind september 2013 beliep de blootstelling van het EIF ten gevolge van garantieverrichtingen voor eigen risico 2,9 miljard EUR, waardoor voor dergelijke verrichtingen nog een ruimte was van 6,1 miljard EUR. Omdat de garantie-activiteiten tussen 2014 en eind september 2016 aanzienlijk in volume zijn toegenomen, verdubbelde de blootstelling van het EIF tot 5,8 miljard EUR, terwijl het plafond 12,9 miljard EUR belooft.

iii) Voltooiing van de kapitaalverhoging van 2014

De kapitaalverhoging van 2014 zou in 2017 moeten worden voltooid door middel van een laatste bijkomende intekeningsperiode voor de overblijvende toegestane EIF-aandelen die door de EU zijn gereserveerd. De nominale waarde zal onmiddellijk na de jaarlijkse algemene vergadering van het EIF van 2017, die in de eerste helft van 2017 plaatsvindt, worden bevestigd¹⁶. Door de intekening van de EU op haar overblijvende aandelen zal er meer ruimte

¹⁵ COM(2016) 597 final, 2016/0276(COD).

¹⁶ De prijs per aandeel wordt berekend aan de hand van het document *Replacement Share Purchase Undertaking* en op basis van het verslag dat door de externe controleurs van het EIF wordt opgesteld na de goedkeuring door de jaarlijkse algemene vergadering van de financiële staten en de toewijzing van het netto-inkomen.

zijn voor extra EIF-verrichtingen en zal het EIF de in punt 3.1 beschreven investeringen verder kunnen uitvoeren.

b) Optimalisering van het kapitaalgebruik

Het EIF werkt actief aan een duurzaam beheer van zijn kapitaal en de realisatie van een gestaag groeipercentage dat nodig is voor zijn activiteiten. Er worden verschillende maatregelen overwogen om het verbruik van het kapitaal van het EIF te verminderen, onder meer een actiever portefeuillebeheer, met name op het gebied van participaties.

4. CONCLUSIE

De kapitaalverhoging is nog niet volledig voltooid, met name in afwachting van het besluit van de EU over de 118 overblijvende aandelen, maar heeft er al toe geleid dat meer financiering beschikbaar wordt gesteld voor kmo's en midcap-ondernemingen. De kapitaalverhoging creëerde ook al meer risicodragende capaciteit, waardoor meer en sneller kapitaalinvesteringen in kmo's mogelijk werden en het kapitaal van het EIF een grote hefboomwerking kreeg. De kapitaalverhoging verhoogde ook de activiteit voor eigen risico van het EIF in kredietverbeteringsverrichtingen, met name voor garanties en securitisatie, waardoor particuliere financiering wordt aangetrokken en kmo's meer toegang krijgen tot financiering.

De beschikbaar gestelde begroting zal waarschijnlijk echter niet volstaan om volledig in te tekenen op de 118 overblijvende aandelen die voor de EU gereserveerd zijn. De participatie van de EU zal hierdoor iets kleiner worden. Dit is voornamelijk het gevolg van i) het feit dat de prijs per aandeel over de periode iets meer gestegen is dan verwacht¹⁷, en ii) het besluit om de dividenden die de EU tot dusver van het EIF ontving, niet te gebruiken om extra aandelen te kopen, wat wel het geval was bij de kapitaalverhoging van 2007. Dat de participatie van de EU iets minder groot wordt zal geen onmiddellijk effect hebben op haar rechten als aandeelhouder, maar haar aandeel in de toekomstige dividenden zal in verhouding lichtjes dalen. De resultaten tot dusver wijzen erop dat het EIF door de intekening op de overblijvende gereserveerde aandelen zijn activiteiten ten behoeve van kmo's en midcap-ondernemingen verder zal kunnen uitbreiden. Die extra activiteiten worden qua omvang wel begrensd door de plafonds die in de statuten van het EIF zijn vastgesteld, en door het feit dat het zijn kredietbeoordeling AAA-stabiel moet veiligstellen¹⁸. Door de huidige ruimte onder de plafonds kan het EIF extra activiteiten over de komende jaren aan en het is te vroeg om zijn kapitaalbehoeften na 2018 te voorspellen. Zodra EFSI 2.0 is goedgekeurd, mag echter een verdere mobilisatie van de eigen middelen van het EIF worden verwacht. Tegelijkertijd zal het EIF dankzij de EFSI-garantie een nog significantere hefboom op zijn kapitaal kunnen bereiken.

¹⁷ Dat de prijs per EIF-aandeel iets meer gestegen is dan verwacht, valt voornamelijk toe te schrijven aan het feit dat de financiële prestaties van het EIF beter uitvallen dan de oorspronkelijke projecties.

¹⁸ Overeenkomstig Verordening (EU) nr. 462/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1060/2009 inzake ratingbureaus, PB L 146 van 31.5.2013.